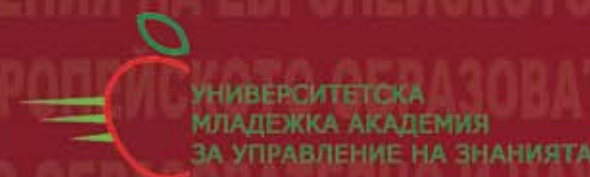

ТОМ
8

**УНИВЕРСИТЕТ ПО БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ
И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ**

**УНИВЕРСИТЕТСКА МЛАДЕЖКА АКАДЕМИЯ
ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗНАНИЯ**

СЪВРЕМЕННИ ИЗМЕРЕНИЯ

**НА ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО
И НАУЧНО ПРОСТРАНСТВО**

Сборник с доклади

СЪВРЕМЕННИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО И НАУЧНО ПРОСТРАНСТВО

8

Том 8

**ЗА БУКВИТЕ
О ПИСМЕНОСТЪ**

**СЪВРЕМЕННИ ИЗМЕРЕНИЯ
НА
ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО
И
НАУЧНО ПРОСТРАНСТВО**

**Том 8
2020**

**MODERN DIMENSIONS
IN
EUROPEAN EDUCATION
AND
RESEARCH AREA**

**Volume 8
2020**

Научната конференция и сборникът са реализирани в рамките на проект за частично финансиране на научни или творчески форуми на тема: „Финансиране на научна проява на Университетска младежка академия за управление на знанията (УМЛАУЗ)“ – Договор № ПЧФНП-2020-03 по Наредба за условията и реда за оценката, планирането, разпределението и разходването на средствата от държавния бюджет за финансиране на присъщата на държавните висши училища научна или художественотворческа дейност на МОН.

The Scientific conference and the Collection are realized within a project funded under Ordinance, funded by the Ministry of Education and Science and Contract № PCHFNP-2020-03 on the topic: “Financing of scientific event of the University Youth Knowledge Academy (UNYKA)”.

© Академично издателство „За буквите – О писменехъ“, 2020
Университет по библиотекознание и информационни технологии, 2020
ISSN 2367-7988

Всички доклади са изцяло авторски, изразените мнения са на авторите.

**СЪВРЕМЕННИ ИЗМЕРЕНИЯ
НА
ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО
И
НАУЧНО ПРОСТРАНСТВО**

Сборник с доклади в условията на COVID-19

**ЧЕТИРИНАДЕСЕТИ
МЕЖДУНАРОДЕН ВИРТУАЛЕН ПЪТУВАЩ СЕМИНАР НА УниБИТ**

**Академично издателство „За буквите – О писменехъ“
София • 2020 • Sofia**

СЪДЪРЖАНИЕ

Стоян Денчев, Диана Стоянова, Стелиана Йорданова. ВЛИЯНИЕТО НА КОРОНАВИРУСА ВЪРХУ СЪВРЕМЕННИТЕ ИЗМЕРЕНИЯ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО И НАУЧНО ПРОСТРАНСТВО.....	9
Тереза Тренчева, Евелина Здравкова. МЕДИЙНАТА ГРАМОТНОСТ И ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ В ЕПИДЕМИЧЕН АСПЕКТ: КРАТЪК ПРЕГЛЕД.....	15
Веселин Чантов. ПЕДАГОГИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА МЕДИЙНАТА КОМПЕТЕНТНОСТ И ИНФОРМАЦИОННАТА КУЛТУРА В ИЗУЧАВАНЕТО НА ЧУЖД ЕЗИК.....	22
Мюмюн Тахиров, Христина Богова. КРИТИЧНА ТЕОРИЯ НА КУЛТУРАТА ИЛИ КУЛТУРАТА КАТО ПРОЦЕС НА ХУМАНИЗАЦИЯ.....	29
Мариела Модева. АКТУАЛНИ АСПЕКТИ НА ДОСТЪПА ДО КУЛТУРНО СЪДЪРЖАНИЕ В УСЛОВИЯТА НА СОЦИАЛНА ИЗОЛАЦИЯ (НА ПРИМЕРА НА ПАНДЕМИЯТА – COVID-19).....	37
Красмира Александрова. БИБЛИОТЕКИТЕ И COVID-19. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПО ВРЕМЕ НА КРИЗА.....	43
Елисавета Цветкова. МЯСТОТО НА БИБЛИОТЕКИТЕ В ГЛОБАЛНИТЕ ЦЕЛИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ.....	50
Тина Петрова. ДЪЛГОСРОЧНО ЦИФРОВО АРХИВИРАНЕ – ПРИМЕР ОТ ПРАКТИКАТА НА АВСТРИЙСКИЯ ДЪРЖАВЕН АРХИВ.....	56
Боряна Бужашка. БЪЛГАРСКАТА ЕКЗАРХИЯ – ЕДНО ОТ НАЙ-ГОЛЕМИТЕ ДОСТОЯНИЯ НА БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ИДЕЯ.....	62
Димо Русев. ОБУЧЕНИЕТО НА СЛУЖИТЕЛИТЕ – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ПРЕД ВИСШИЯ МЕНИДЖМЪНТ НА ВСЯКА ОРГАНИЗАЦИЯ.....	68
Милена Колева. ЕДИННА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА НА СЪДИЛИЩАТА. ВЪВЕЖДАНЕ НА ЕЛЕКТРОННО ПРАВОСЪДИЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ. СИГУРНОСТ НА ЕЛЕКТРОННИЯ ОБМЕН НА ДАННИ.....	74
Ирена Петева, Кристина Босакова. КУЛТУРА НА КИБЕРСИГУРНОСТ – ЗНАЧЕНИЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В ПЕРИОД НА КРИЗА И ИЗОЛАЦИЯ.....	80
Володя Цветанов. ЛОГИСТИКАТА В СИСТЕМАТА НА ОТБРАНАТА И НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ.....	86
Стефан Мичев. МОДЕЛЪТ НА НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ В УСЛОВИЯТА НА ГЛОБАЛНА КРИЗА.....	93
Асен Захариев. РИСКОВЕ С ПОТЕНЦИАЛ ДА ПРЕДИЗВИКАТ РАЗЛИЧНИ ПО ХАРАКТЕР КРИЗИ.....	99
Диан Димитров. УМНИТЕ ДОГОВОРИ (SMART CONTRACTS) КАТО ВЪЗМОЖНО РЕШЕНИЕ НА ОПРЕДЕЛЕНИ ПРОБЛЕМИ, СВЪРЗАНИ С НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ.....	105

Марио Маринов. ПОСЛЕДИЦИ ЗА СРЕДАТА НА СИГУРНОСТ В СИРИЯ И РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ОТ ПОСЛЕДНИТЕ РАЗВИТИЯ НА КОНФЛИКТА В СИРИЯ.....	110
Диана Стоянова, Илиан Георчев, Стелиана Йорданова. РОЛЯ, МЯСТО И ЗНАЧЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА АГЕНЦИЯ ЗА ГРАНИЧНА И БРЕГОВА ОХРАНА „ФРОНТЕКС“.....	118
Владислав Лазаров. ИНИЦИАТИВАТА „ТРИМОРНИЕ“ ВЪВ ФОКУСА НА РЕГИОНАЛНАТА НАДПРЕВАРА.....	124
Борис Борисов. АСПЕКТИ НА ДОВЕРИЕТО И РЕПУТАЦИЯТА ВЪВ ВИРТУАЛНОТО ПРОСТРАНСТВО	128
Сергей Модев. СЪВРЕМЕННИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ЛИДЕРСТВОТО В УСЛОВИЯТА НА КРИЗА.....	135
Николай Крушков. ЛИДЕРСТВОТО И ЕКИПНАТА РАБОТА В СИГУРНОСТТА.....	141

CONTENTS

Stoyan Denchev, Diana Stoyanova, Stelyana Yordanova. THE EFFECTS OF THE CORONAVIRUS ON THE MODERN DIMENSION OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC AREA	14
Tereza Trencheva, Evelina Zdravkova. MEDIA LITERACY AND HIGHER EDUCATION IN EPIDEMICAL ASPECT: A SHORT OVERVIEW	21
Veselin Chantov. PEDAGOGICAL ASPECTS OF MEDIA COMPETENCE AND INFORMATION CULTURE IN STUDYING LANGUAGES	28
Mumun Tahirov, Hristina Bogova. CRITICAL THEORY OF THE CULTURE OR CULTURE AS A PROCESS OF HUMANIZATION	36
Mariela Modeva. CURRENT ASPECTS OF ACCESS TO CULTURAL CONTENT IN CONDITIONS OF SOCIAL ISOLATION (BY THE PANDEMIC CASE – COVID-19)	42
Krassimira Alexandrova. LIBRARIES AND COVID-19 CHALLENGES DURING A CRISIS	49
Elisaveta Tsvetkova. THE PLACE OF LIBRARIES IN GLOBAL SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS	55
Tina Petrova. LONG-TERM DIGITAL ARCHIVING – AN EXAMPLE OF THE PRACTICE OF THE AUSTRIA STATE ARCHIVE	61
Boryana Buzhashka. THE BULGARIAN EXARCHY IS ONE OF THE GREATEST ACHIEVEMENTS OF THE BULGARIAN NATIONAL IDEA	67
Dimo Rusev. THE TRAINING OF STAFF – A CHALLENGE OF THE TOP MANAGEMENT OF ANY ORGANISATION	73
Milena Koleva. UNIFIED INFORMATION SYSTEM OF THE COURTS. INTRODUCTION OF E-JUSTICE IN THE REPUBLIC OF BULGARIA. SECURITY OF ELECTRONIC DATA EXCHANGE	79
Irena Peteva, Kristina Bosakova. THE IMPORTANCE AND THE CHALLENGES TO CYBERSECURITY CULTURE DURING CRISIS AND ISOLATION	85
Volodya Cvetanov. LOGISTICS IN THE DEFENSE AND NATIONAL SECURITY SYSTEMS	92
Stefan Michev. THE MODEL OF NATIONAL SECURITY UNDER THE GLOBAL CRISIS	98
Asen Zahariev. RISKS WITH POTENTIAL OF CAUSING CRISES OF DIFFERENT NATURE	104
Dian Dimitrov. SMART CONTRACTS AS A POSSIBLE SOLUTION FOR CERTAIN ISSUES RELATED TO NATIONAL SECURITY	109
Mario Marinov. CONSEQUENCES FOR THE SECURITY ENVIRONMENT IN THE SYRIA AND THE REPUBLIC OF BULGARIA RESULTING FROM THE MOST RECENT DEVELOPMENTS IN THE SYRIAN CONFLICT	117

Diana Stoyanova, Iliyan Georchev, Stelyana Yordanova. ROLE, PLACE AND IMPORTANCE OF THE EUROPEAN BORDER AND COAST GUARD AGENCY “FRONTEX”	123
Vladislav Lazarov. THE “THREE SEAS” INITIATIVE IS THE FOCUS OF THE REGIONAL COMPETITION	127
Boris Borisoff. ASPECTS OF CONFIDENCE AND REPUTATION IN THE VIRTUAL SPACE	134
Sergey Modev. MODERN MEASUREMENTS OF LEADERSHIP IN THE CRISIS	140
Nikolay Krushkov. LEADERSHIP AND TEAMWORK IN THE FIELD OF SECURITY	144

ВЛИЯНИЕТО НА КОРОНАВИРУСА ВЪРХУ СЪВРЕМЕННИТЕ ИЗМЕРЕНИЯ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО И НАУЧНО ПРОСТРАНСТВО

Проф. д.ик.н. Стоян Денчев, доц. д-р Диана Стоянова,
докторант Стелиана Йорданова

имейли: s.denchev@unibit.bg; d.stoyanova@unibit.bg; s.yordanova@unibit.bg

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме. Свидетели сме как едва във второто десетилетие на XXI век проблемите в икономическия сектор на Европа накараха хората да преосмислят отношението и нагласата си към образованието. Финансовата криза засили интереса за по-сериозни инвестиции в образованието. Вероятно това се дължи на факта, че обществото е осъзнало значимостта на образованието като инвестиция, която без съмнение в бъдеще би възвърнала техните капитали като енергия, време, пари и др. Висшето образование играе съществена роля в общественото развитие, насърчавайки иновациите, способствайки за икономическия растеж и подобрявайки материалното и нематериалното благосъстояние на гражданите.

В настоящия доклад се разглежда образователното и научно пространство в рамките на Европейския съюз, като акцент в изследването са тенденциите в образованието и визията за бъдещето на университетите в Европа в условията на безпрецедентната световна пандемия, свързана с коронавируса COVID-19.

Ключови думи: образование, научни изследвания, Европа, Европейска комисия, финанси, университети, COVID-19

ВЪВЕДЕНИЕ

В световен мащаб образователните институции в Европа бяха изправени пред различни промени, което наложи преосмисляне на програмите и формите на обучение и доведе до реструктуриране на съвременната университетска среда. Не бива да забравяме, че университетите са поставени днес в една изключително сложна ситуация – между обществените проблеми и изпълнението на тяхната изначална мисия, съчетаването на традицията с модерността. И независимо от трудностите и динамиката в събитията от ежедневието на обществата и народите – те продължават да изпълняват по най-правилния начин първоначалното си предназначение, а именно да образоват, възпитават и обучават.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Към настоящия момент университетите в Европа са 5538, от които 3514 са в страните членки на Европейския съюз (ЕС) [12:8], вкл. Великобритания, която по обясними причини присъства все още в графиките, свързани с общото европейско образователно и научно пространство.

МЕДИЙНАТА ГРАМОТНОСТ И ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ В ЕПИДЕМИЧЕН АСПЕКТ: КРАТЪК ПРЕГЛЕД

Доц. д-р Тереза Тренчева, ас. д-р Евелина Здравкова

имейли: t.trencheva@unibit.bg, e.zdravkova@unibit.bg

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме. Съвременният свят скочи в нов етап на своето развитие, в който трябваше за отрицателно време да формира новия тип общество, за което преди се говореше повече като предизвикателство в бъдещето. Животът тръгна в нова посока и поставя нови въпроси към начина на осъществяване на бъдещото обучение и възможностите за неговото усъвършенстване. Един от неотложните въпроси е за качеството на учебния процес в условията на изолация и как да се съхрани базовият принцип на преподаване в изпълнение на стратегическите цели на висшето образование. Жизнеността на този подход не беше ясна като параметри, но се знаеше, че ще бъде резултат от конструирането на новия социален феномен – образование в изолация във време на световна епидемия и заплаха от пандемия. Сега обменът на информация и културната комуникация в реално време е факт. Промяната настъпи. Предизвикателството вече е да подобрим системата за организация на учебния процес, да интегрираме традиционните бази в новите платформи, да бъдем оперативни и динамични, да позволим вместимост на много голям обем различна по характер информация, но и да я отворим за допълване, поправка, но и за заявки за нови потребности и нови начини за учене. Това може да се постигне чрез съвместната работа на всички преподаватели от различните области на познанието, така че да се роди динамичен програмен продукт, който да позволи създаване на система от различните аспекти на висшето образование с подобаващата научна прецизност, специализирана терминологична наситеност и задоволителна изчерпателност. Настоящият доклад изследва разнообразието на форми на обучение като позитив в работата и как творческата атмосфера в университета мотивира студентите за пълноценен учебен процес. Разработката обръща внимание и на факта, че дистанцирани физически, хората не можем да бъдем разделени като граждани в развитото общество на XXI век. И тук идва огромната роля на медиите, чиято функция е да образоват и възпитават. Те са мостът между управляващите и бдителните хора, които се оплакват, но и задават въпроси, проверяват факти и се тревожат, но и предлагат решения. Ето защо медийната грамотност на обучаващите се е от изключително значение особено в моменти на криза.

Ключови думи: медии, Covid-19, висше образование, онлайн обучение, дистанционно обучение, социална изолация

ВЪВЕДЕНИЕ

В много от страните, както и в България, разходките, колоезденето и джогингът са дългоочаквани занимания в условията на COVID-19. Важно е обаче да се отбележи, че при

тези дейности трябва да се избягва близостта ни един до друг. Това произтича от резултата от проучване на Католически университет – Льовен (Белгия) и Технически университет – Айндховен (Холандия). [1, 2] Такива новини изскачат от медиите тези дни. Светът се затвори у дома и се отвори за нов вид култура, базирана на социализация чрез Интернет. Университетското образование влезе в електронната среда с летящ старт и вече е факт. Първоначално беше шок и ужас от новата форма, но постепенно нещата започнаха да се нормализират. Студентите и преподавателите – всички свикват. Защото както духът не може да бъде под карантина, така и жаждата за знание не може да бъде скрита, затворена, изолирана. Животът тръгна в нова посока и поставя нови въпроси към начина на осъществяване на бъдещото обучение и възможностите за неговото усъвършенстване. Един от неотложните въпроси е за качеството на учебния процес и доколко са усвоени новите знания. Друг въпрос, който студентите поставят, е свързан с натоварването, защото взирането на екрана часове наред е и уморително, и изтощително. Липсата на директен контакт с колеги и преподаватели покачва нивото на тревога, поражда усещане за несподеленост и води до разстройства.

ОБРАЗОВАНИЕ ПО ВРЕМЕ НА КРИЗА

В началото стартът беше на принципа „кой колкото може и колкото успее“. Постепенно интересът се засили и ангажираността на студентите нарасна. Базовият принцип на преподаване, на който се заложи, бе съхраняване на интереса към дисциплината и развитие на знание в онлайн среда, което не противоречи на стратегическите цели на висшето образование. Жизнеността на този подход не беше ясна като параметри, но се знаеше, че ще бъде резултат от конструирането на новия социален феномен – образование в изолация във време на световна епидемия и заплаха от пандемия.

Съвременният свят скочи в нов етап на своето развитие, в който трябваше за отрицателно време да формира новия тип общество, за което преди се говореше повече като предизвикателство в бъдещето. Сега обменът на информация и културната комуникация в реално време е факт. И обществото е далеч напред, както още през 1999 г. казва Бил Гейтс: „...ерата на персоналните компютри предизвика истинска революция, която засегна милиони хора. Тя ни заведе там, където не сме могли и да си въобразим... Днес ние се отправяме в нов велик път. Никой не може да предвиди къде ще попаднем по този път, но аз съм уверен, че тази революция ще докосне още по-голямо число хора и ще придвижи обществото далеч напред. Кардинални промени ще настъпят преди всичко в общуването между хората“. [3]

Промяната настъпи. Сега предизвикателството е да подобрим системата за организация на учебния процес, да интегрираме традиционните бази в новите платформи, да бъдем оперативни и динамични, да позволим вместимост на много голям обем различна по характер информация, но и да я отворим за допълване, поправка, за заявяване на нови потребности и нови начини за учене. Това може да се постигне чрез съвместната работа на всички преподаватели от различните области на познанието, от различните факултети и катедри, така че да се роди динамичен програмен продукт, който да позволи създаване на система от различните аспекти на висшето образование с подобаващата научна прецизност, специализирана терминологична наситеност и задоволителна изчерпателност – задача важна и за научноизследователската работа в университетите, и за самото образование.

ПОЗИТИВИ И НЕГАТИВИ В ОНЛАЙН ОБРАЗОВАНИЕТО. ПРЕДИМСТВА И ПРОБЛЕМИ

Разнообразието на форми на обучение се оказва позитив, защото работата потръгна много бързо и учебният процес продължи. Студентите са изключително дисциплинирани, съвестни, техническите проблеми не ги спънаха. Привилегията да работим в творческа атмосфера с мотивирани и амбициозни млади хора допринася за пълноценния процес. Нещо повече. Правилните решения се вземат спрямо опита и не само на база знанията. [4] Как става това на практика в учебния процес?! Студентите чрез анализ и казуси, които разглеждат, излизат от кризата, правят изводи и дават конкретни решения. Това се прави целенасочено, за да могат те да разкрият всички свои силни страни, да бъдат активни, разнопосочни, да намират приложения на наученото в практиката в контекста на рационалността в съвременния свят. Този пример е още едно ново приложение на теорията на американския философ Джон Дюи, където взаимодействието на студентите с практическата материя ги прави по-адаптивни и професионално повече грамотни [5]. С други думи студентите, поставени в ситуация с реални проблеми от живота, напътствани от преподавателя, разрешават казуса и трупат нови знания.

УСТОЙЧИВОТО ОЦЕЛЯВАНЕ НА ТЕМАТА ЗА МЕДИИТЕ

Обществото е в криза, защото виси заплаха за здравето на хората. Медиите днес повече от всякога са втурнати да създават информационна среда – динамична и много често повече шумна, отколкото полезна. Читателят/зрителят се чуди на кого да вярва? А му предстоят избори и на индивидуално ниво, и на колективно. Ситуацията е трудна и е важно как ще се излезе от нея. Необходимо е да мислим не толкова за оцеляването си, колкото за устойчивото оцеляване в бъдещето. Един от най-належащите въпроси е спасяването на икономиките, но във времето, когато се учим да живеем с кризата, причинена от коронавируса, от изключително значение е да водим рационален разговор и за социалната дистанция от гледна точка на образование, култура, интелектуални възможности. На разстояние, дистанцирани физически, не можем да бъдем разделени като хора, като граждани в развитото общество на XXI век. И тук идва огромната роля на медиите, чиято функция е да образуват и възпитават. Те са мостът между управляващите и бдителните хора, които се оплакват, но и задават въпроси, проверяват факти и се тревожат, но и предлагат решения. Кои са тези будни потребители на медийно съдържание?! Тези, които са медийно грамотни, информационно грамотни, знаещи и търсещи. Така, лъкатушейки между темите за свободата, изборите, пандемията, COVID-19, студентите са въввлечени в приключението информационна грамотност, в частност авторскоправна грамотност в медиите в съвременния свят.

Проектът „Модел за изследване и повишаване на авторскоправната грамотност в медиите в университетска среда“, финансиран от ФНИ към МОН на Република България, разглежда интелектуалната собственост като право, учебна дисциплина и наука, провокира към дискусии по проблема с мястото на авторскоправната грамотност и медийната грамотност на студентите, обучаващи се в специалности като журналистика, медии, връзки с обществеността, комуникации или по-общо в професионално направление 3.5 „Обществени комуникации и информационни науки“. Наблюденията показват, че тази компетентност не е на не-

обходимото ниво, съществува реална нужда от допълнителни знания и обучение.

В рамките на проекта научно изследване проучва предлаганото от висшето образователно съдържание и програми по темата, както и формирането на авторскоправна грамотност в медиите на обучаващите се в сходни специалности в различни висши училища студенти. Натрупаната фактологична информация очертава тенденцията на информираност, ниво на знания и практическа насоченост на уменията у бъдещите специалисти.

Резултатите като креативно мислене и авторскоправна компетентност в областта на медиите в университетска среда ще допринесат за по-висока конкурентоспособност на обучаващите се на пазара на труда и за утвърждаване на активно гражданско общество, а това е предпоставка за изпреварващо проблемноориентирано обучение на студентите, което от своя страна е стъпка към промени по отношение на правната инфраструктура на културата в нашата страна.

За повишаване на компетенциите на бъдещите специалисти е необходимо повишаване на тяхната дигитална грамотност, а именно: информационна грамотност, технологична грамотност, медийна грамотност, както и авторскоправна грамотност в медиите. Към момента учебните планове на студентите в УниБИТ, обучаващи се в гореспоменатото направление, както и учебните програми на други университети, обучаващи журналисти, не предлагат обучение, свързано с авторскоправната грамотност в медиите. Това е достатъчна причина да бъде разработена концепция на модел за формиране и повишаване на авторскоправната грамотност в процеса на обучение на студентите. Ръстът на влияние на медиите в международен аспект, особено социалните и онлайн медиите, е значим. В XXI век е налице организирано обединяване на различни медийни индустрии – вестници, радио, телевизия, комуникационни мрежи, в цели медийни комплекси от нов модел, които днес осъществяват цялата медийна дейност, а в скоро време са на път да се превърнат в основен пазар на бъдещето. Свидетели сме на нов тип масова култура, нов тип организация и управление на обществото чрез информационни знания и продукти. Медийният свят се трансформира и този процес на промяна все повече се влияе от икономиката, технологиите и социалните фактори в обществото. Научният интерес към проблемите и съвременните тенденции в медийната индустрия от гледна точка на авторскоправната грамотност в медиите в университетска среда е провокиран от необходимостта от запълване на някои празноти в изследванията на медийната индустрия, както и от фрагментарния характер на научните изследвания, свързани с авторскоправните аспекти на медиите в университетска среда.

Съвременното състояние на изследваната проблематика показва, че проблемът за медийната индустрия от гледна точка на националната и международна нормативна база, регламентираща авторското право и сродните му права, не е проучен. В последните години се признава необходимостта от решаването му, но конкретни резултати няма. А когато зачиташ труда на автора на медийното съдържание, което потребяваш, когато намираш различни извори на радост по време на изолация, когато се справиш със сблъсъка на нападателните нагласи, всичко може да се нареди и... това да ни бъде достатъчно, за да живеем щастливо.

ДИСКУСИЯ

Доскоро наричахме XXI век на народите в движение. А се оказа, че 20-та година от това столетие посрещнахме затворени вкъщи. В книгата си „От миграция към мобилност:

политики и пътища“ [6] проф. Анна Кръстева обръща внимание, че мигриращите са по-малката част от световното население. Но тя ги разглежда като хора, които имат най-добри житейски шансове, защото доскоро се считаше, че мобилността е символ на социално благополучие. Докато не се появи заплахата от пътуващите китайци от Ухан, които разнесоха вируса по целия свят и заедно с тях и яденето на прилепи се оказа проблем. И движението на хора стана опасност. А призивите и на управляващи, и на медии е да си стоим въкъщи, да пазим дистанция, да чакаме на опашка и да избягваме да се разминаваме с другите на обществени места. Човешкото поведение е различно и изследването сред нашите студенти сочи, че липсата на система за закрила на авторските права на журналистите и техните авторски материали поражда необходимостта от разработване на информационна кампания и обучителни курсове, които да осигурят информационен комфорт на авторите и доверие за истинност у потребителите на такава информация. Налице е необходимостта медиите да обърнат повече внимание на новите условия, пред които е изправена интелектуалната собственост в средствата за масова информация, да започнат подготовка и консултации за създаването на устойчива и ефективна стратегия за подобряване интелектуалноправната закрила и компетентност на работещите в тях. Обучителните курсове ще провокират професионални разговори с цел приближаване на предстоящото изменение на медийното законодателство и ще спомогнат за осъществяване на последователна политика с цел повишаване информираността на студентите. Интелектуалноправните аспекти в медиите ще влязат в нова учебна дисциплина, в която да се обучават действащи и бъдещи журналисти по въпросите на интелектуалната собственост и авторското право.

Науката социология изследва при какви условия човек допуска до себе си представителите на едни или други социални групи. Медиите се борят за вниманието на всеки, а сега, когато всеки е готов да отвори дома си чрез камерата и да допусне хиляди зрители до неговата светая светих, това вариация на социална близост ли е, или нещо друго. Очевидно е, че ще се предефинират много нови понятия. Нашият принос в тази посока е, че интелектуалната собственост трябва да стане вътрешен мотив, движещ професионалните журналисти във всекидневната им работа.

Медиите се променят в резултат на социални промени, комуникационна революция, технологични новости. Появяват се нови комуникативни услуги, които поощряват и глобалната интеграция, и локалните връзки. В дигиталната епоха са нужни нови регламенти и политики, които да създадат такава интернет демократичност, която ще помири глобалното с локалното. Жанровите форми в традиционните медии се трансформират с бързи темпове. Аудиторията става все по-взискателна и класическите медии – преса, радио, телевизия, трябва да се конкурират с онлайн медиите. За да се случва това, те адаптират структура, стил, език, дори оформление на журналистическия продукт. Вестниците, печатните медии съвсем видно намаляват обемите на текстовете дори в жанрове като коментар, интервю, което е „разкъсано“ от вътрешни заглавия и подзаглавия, илюстрации. Тази тенденция на краткост на съдържанието, заради читателя, който скролва/сканира информацията, е вече ежедневие. Безспорен е фактът, че в информационното общество, в което живеем, гражданинът на това общество очаква и изисква да бъде информиран и да има достъп до интересуващите го информационни ресурси по всяко време и от всяко място. В този смисъл проектът съдейства за популяризиране на дейността на различните национални структури, ангажирани с авторс-

коправната закрила в дигиталното пространство. За да се промени трайно схващането, че дигиталното пространство е беззаконова зона, в която всеки може безвъзмездно да си взема и да употребява. И че информацията трябва да циркулира свободно, но авторският труд трябва да се ползва възмездно, да бъде оценен по достойнство.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Медиите работят денонощно, за да отговарят на очакванията на обществото. Доколко успяват, ще каже историята. Доклад на EBU [7] установи, че ескалирането на ситуацията с Covid-19 навсякъде по света все повече насочва голямата част от аудиторията към обществените медии, за да получи тя достоверни новини и информация, основана на проверени факти. Според Лиз Корбин, заместник-директор „Медии“ и ръководител „Новини в EBU: „По време на национална или международна криза милиони хора се обръщат към обществените радио и телевизия... В настоящата кризисна ситуация журналистите от обществените медии дават най-доброто, на което са способни, за да предоставят вярна, точна и пълна информация възможно най-бързо“. Затова и трудът на тези хора трябва да бъде зачитан, а знанието за това да бъде част от учебния процес на студентите.

БЛАГОДАРНОСТИ

Тази публикация е реализирана по проект „Модел за изследване и повишаване на авторскоправната грамотност в медиите в университетска среда“, с Договор № КП-06-М35/1 от 18.12.2019 г., финансиран от ФНИ на МОН, с ръководител д-р инж. Евелина Любомирова Здравкова-Величкова.

Използвани източници

- [1] **Hanne**, Adriaen. Belgisch onderzoek: fietsen, joggen of wandelen doe je best niet achter elkaar in tijden van coronap 7-th April 2020. – <https://www.demorgen.be/nieuws/belgisch-onderzoek-fietsen-joggen-of-wandelen-doe-je-best-niet-achter-elkaar-in-tijden-van-corona~b60aece6>.
- [2] **Blocken**, B. 1, 2, F. Malizia 2, T. van Druenen 1, T. Marchal. Towards aerodynamically equivalent COVID19 1.5 m social distancing for walking and running. – http://www.urbanphysics.net/Social%20Distancing%20v20_White_Paper.pdf.
- [3] **Gatlin**, J. 1999 Bill Gates: the Path to the Future. Avon Books, inc., New York 1999. pp. 189.
- [4] **Кастелс**, М. 2004 Възходът на мрежовото общество. С., изд. къща „Лик“, 2004, с. 82.
- [5] John Dewey on Education: Impact & Theory. Study.com. March 23, 2018. Retrieved 10.04.2020. – <https://study.com/academy/lesson/john-dewey-on-education-impact-theory.html>.
- [6] **Кръстева**, Анна. От миграция към мобилност. Политики и пътища. Изд. Нов български университет, С., 2014, 682 с.
- [7] **Rainford**, Claire. Coronavirus crisis – EBU calls on governments to uphold independence of Public Service Media. – <https://www.ebu.ch/news/2020/04/coronavirus-crisis---ebu-calls-on-governments-to-uphold-independence-of-public-service-media>.

MEDIA LITERACY AND HIGHER EDUCATION IN EPIDEMICAL ASPECT: A SHORT OVERVIEW

Assoc. Prof. Tereza Trencheva, PhD,

Assist. Prof. Evelina Zdravkova, PhD

e-mails: t.trencheva@unibit.bg, e.zdravkova@unibit.bg

University of Library Studies and Information Technologies (ULSIT)

Abstract. *The modern world has entered in a new phase of its development, in which it has had to form in a negative time the new type of society, which was previously referred to as a challenge in the future. More than 300 million students worldwide are having their education disrupted by the spread of Coronavirus. Universities haven't faced this level of disruption in generations, but unlike any time in the past, we have the ability to continue education even when universities close. Life has taken a new direction, raising new questions about how distance learning can be delivered and how it can be improved. One of the urgent questions is the quality of the educational process in isolation and how to preserve the basic teaching principle in pursuit of the strategic goals of higher education. **Presentation:** The essence of this approach was not clear in terms of parameters, but it was known that it would be the result of the construction of **a new social phenomenon – education in isolation during a pandemic.** Real-time information sharing and cultural communication is already a fact. The challenge facing the higher education system is to improve the organization of the learning process and to integrate traditional bases into new platforms. These platforms need to be more operational and dynamic, allowing the capacity of very large volumes of different information, but also be open to complement and correction. This can be achieved through the collaboration of all teachers from different fields of knowledge, so as to create a dynamic software product that will allow the creation of a system of different aspects of higher education with appropriate scientific precision, specialized terminological saturation and satisfactory completeness. **The paper aims** to make a short overview of the diversity of forms of learning as a positive in work and how the creative atmosphere at the university motivates students for a meaningful learning process. Another aspect that has been addressed is the fact that, in social isolation, people cannot be separated as citizens in a developed society of the 21st century. **Conclusion:** And here comes the huge role of the media, whose function is to educate and bring up. They are the bridge between ruling and vigilant people who complain but also ask questions, verify facts and worry, but also offer solutions. This is why **media literacy** for learners is crucial, especially in times of crisis.*

Keywords: *media, Covid-19, higher education, online training, distance learning, social isolation*

**СЪВРЕМЕННИ ИЗМЕРЕНИЯ
НА ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО
И НАУЧНО ПРОСТРАНСТВО**

Сборник с доклади в условията на COVID-19

Четиринадесети международен виртуален
пътуващ семинар на УниБИТ

Том 8

Първо издание
Българска

Редактор и коректор
Д-р Милена Тодоракова

Предпечат и печат БПС ООД
Формат 60x100/8
Печатни коли 12

Академично издателство „За буквите – О писменехъ“

ISSN 2367-7988

УНИВЕРСИТЕТ
ПО БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ
1784 София, бул. „Цариградско шосе“ № 119
www.unibit.bg